

Okul Öncesi Dönem Çocuklarında Akran Saldırganlığının Anne ve Babaların Tutumları Doğrultusunda İncelenmesi

Hülya Gülay Ogelman hulya.gulay@gmail.com
Sinop Üniversitesi

Nazife Koyutürk Koçer nazifekoyuturk@gmail.com
Milli Eğitim Bakanlığı

Öz:

Çalışmanın amacı, okul öncesi dönem çocuklarının akran saldırganlığının anne ve babaların tutumları doğrultusunda incelenmesidir. Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul'da Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bir okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 4-6 yaş grubundan 106 çocuk ile anne ve babaları (106 anne-106 baba) oluşturmuştur. Araştırmada Kişisel Bilgi Formu, Anne-Baba Tutum Ölçekleri (4-12 Yaş), Fiziksel Saldırganlık Çocuk Formu (5-6 Yaş), Sözel Saldırganlık Çocuk Formu (5-6 Yaş), Çocuk Davranış Ölçeği' nin Saldırganlık Alt Ölçeğinden yararlanılmıştır. Araştırmanın bulguları, annelerin ve babaların istendik tutumlarının okul öncesi dönem çocuklarının öğretmen görüşüne dayalı saldırganlık düzeyiyle olumsuz yönde düşük düzeyde ilişkili olduğu ve istendik anne ve baba tutumlarının öğretmen görüşüne dayalı saldırganlığı anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir. İstendik anne ve baba tutumları, çocukların akran görüşüne dayalı fiziksel ve sözel saldırganlık düzeyleri ile ilişkili olmayıp, saldırganlık düzeylerini anlamlı şekilde yordamamaktadır. Annelerin ve babaların istenmeyen tutumlarının okul öncesi dönem çocuklarının gerek öğretmen gerek akran görüşüne dayalı saldırganlık düzeyleriyle ilişkili olmayıp, saldırganlık düzeylerini anlamlı şekilde yordamamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Anne baba tutumları, akran saldırganlığı, akran zorbalığı, okul öncesi.

Abstract:

The aim of the research is to determine the compliance of the 5th, 6th, 7th and 8th grade Turkish course videos on The aim of the study is to examine peer aggression of preschool children with respect to the attitudes of their mothers and fathers. The study group of the research consists of 106 children in the 4-6 age group attending a pre-school education institution affiliated with the Ministry of National Education in Istanbul and their mothers and fathers (106 mothers-106 fathers). The Personal Information Form, Mother-Father Attitude Scales (4-12 Ages), Physical Aggression Child Form (5-6 Ages), Verbal Aggression Child Form (5-6 Ages) and Aggression Sub-Scale of the Child Behaviour Scale were used in the study. Findings of the study revealed that the desired attitudes of mothers and fathers are negatively related to the level of aggression of preschool children based on teacher opinions, and that the desired attitudes of mothers and fathers significantly predict the aggression level based on teacher opinions. Desired mother and father attitudes are not related to children's physical and verbal aggression levels based on peer opinion, and do not significantly predict their aggression levels. Undesired attitudes of mothers and fathers are not related to preschool children's aggression levels based on either teacher or peer opinions, and do not significantly predict their aggression levels. Based on the research findings and limitations, it has been suggested that the effects of different parental variables such as mother-father-child communication, discipline, parental self-efficacy, as well as mother-father attitudes, on aggression can be addressed in measurements of aggression by collecting information from different sources such as observation, along with teacher and peer opinions.

Keywords: Mother father attitudes, peer aggression, peer bullying, preschool.

GİRİŞ

Saldırğanlık, bir kişiyi/kişileri fiziksel, psikolojik, duygusal olarak incitmeyi, ona/onlara zarar vermeye yönelik herhangi bir davranış biçimini ifade etmektedir (Berkowitz, 1993). Okul öncesi dönemde akran saldırğanlığı, küçük çocukların okul öncesi eğitim kurumlarında akranlarına karşı sergilediği veya karşı karşıya kaldığı saldırğan davranışları ifade eder. Bu davranışlar, vurma veya itme gibi fiziksel saldırğanlığı, incitici kelimelerin kullanılması gibi sözlü saldırğanlığı ve ayrıca dışlama veya dedikodu yayma gibi ilişkisel saldırğanlığı içerebilir (Perry ve Ostrov, 2018). Yaşamın ilk yıllarındaki saldırğanlık bazı durumlarda gelişimin doğal bir parçası olarak görülebilir ve küçük çocuklarda saldırğanlık davranışı ile ilgili geniş bir dağarcığa rastlamak mümkün olabilir (Reebye, 2005). Bununla birlikte saldırğanlık ebeveynlerin ve hatta eğitimcilerin zorlanabildiği ve bazı durumlarda çaresizlik hissedebildiği, yaşamın ilk yıllarında yaygın görülebilen bir davranışsal problemdir (Kodak ve Güzel, 2024). Navarro vd. (2022), da çocukların erken yaşlardan itibaren saldırğan davranışlar sergileyebildiğini ve okul öncesi dönemdeki saldırğanlığın sonraki yıllar için de risk oluşturabildiğini ifade etmektedir. Saldırğan davranışlar gösteren çocuklar, iletişim sorunları yaşayabilmekte, benlik algıları olumsuz şekilde etkilenebilmekte ve sonraki yıllarda ruhsal sorunlarla karşılaşabilmektedirler (Çelik, 2006). Ek olarak küçük çocuklardaki yüksek düzeydeki saldırğanlığın uzun süreli olarak düşük akademik başarı, yüksek düzeyde akran reddi ve daha fazla içe dönük ve dışa dönük problem davranışları gibi birçok olumsuz sonucun riskini artırdığı ifade edilmektedir (Bierman, Kalvin ve Heinrichs, 2015).

Navarro vd. (2022), saldırğanlığı etkileyecek unsurların bireysel özellikler, akran ilişkileri, öğretmen davranışları, okul değişkenleri, aile değişkenleri ve kültürel etkiler olabildiğini ifade etmişlerdir. Bu araştırmada küçük çocukların saldırğanlık düzeyleri anne baba tutumları doğrultusunda ele alınmıştır. Yaşamın ilk yılları, sosyal becerilerle birlikte birçok beceri ve davranışın kazanıldığı dönem olarak önemlidir. Bu dönem içerisinde aile, sosyal ilişkilerin başladığı bağlamı sunması açısından dikkat çeken bir değişkendir. Aile içindeki sosyal ilişkiler sürecinde, çocukların katılım sağlayabileceği, sağlıklı bir etkileşiminden bahsedilebilmesi için

anne babaların olumlu bir çocuk yetiştirme tutumuna sahip olması önem taşımaktadır (Karabulut Demir ve Şendil, 2008).

Ailelerde ebeveynlik konusunda büyük bir çeşitlilik bulunmaktadır. Ebeveynlikte sergilenen davranışlar/tutumlar, yetişkinlerin çocuklarını sosyalleştirmek adına sergiledikleri doğrudan gözlemlenebilir belirli davranışlar olarak tanımlanabilir (Darling ve Steinberg, 1993). Alan yazında yer alan çalışmalarda anne-baba tutumları farklı şekillerde ele alınmıştır. Örnek olarak Bakhla vd. (2013) anne-baba tutumlarını demokratik, otoriter ile izin verici olmak üzere üç temel tutum olarak ele almış, Maccoby ve Martin (1983) ise beş tutumla (ilgisiz, demokratik, tutarsız, otoriter ve tutarsız) açıklamıştır. Baumrind, Larzelere ve Owens (2010) otoriter, yönlendirici, demokratik, izin verici, ilgisiz ve güvenilir anne-baba tutumları şeklinde bir sınıflama ortaya koymuşlardır. Hibbard ve Walton (2014)'a göre reddeden, yeterince iyi, izin verici, demokratik ve otoriter şeklinde birçok sınıflandırmada olduğu üzere olumlu ve olumsuz tutumları belirtmişlerdir. Filiz ve Yaprak (2009) tarafından sunulan dördümlü sınıflamada, demokratik, otoriter, koruyucu ve ilgisiz tutumlar bulunmaktadır. Sanvictores ve Mendez (2022) anne baba tutumlarını, demokratik, otoriter, izin verici ve ilgisiz olarak ifade etmiştir. Bu doğrultuda, en sık ifade edilen anne baba tutumlarının demokratik, otoriter ve izin verici tutumlar olduğu ifade edilebilir. Demokratik anne baba tutumunda; aile üyeleri arasında açık ve etkili iletişim söz konusu olmakla birlikte çocuğa duygusal destek sunulup özerklik desteklenir. Ek olarak disiplinin çocuğun öz düzenlemesini desteklemesi beklenmektedir. Otoriter anne baba tutumunda, anne babalar katı bir disiplin sergileyip, koşulsuz itaat bekleyerek çocuğa duygusal destek ve ilgi açısından yetersiz bir ortam sunmaktadırlar. İzin verici tutumda, çocuğa sınır konulmasında, çocuğun kontrol edilmesinde gevşek bir tutum sergilenebilmektedir (Sümer vd., 2010).

Alan yazın incelendiğinde yapılan araştırmalarda annenin otoriter tutumu arttıkça çocuktaki fiziksel saldırganlığı (Erdoğan, 2009), izin verici tutumun, ilişkisel saldırganlığı arttırabildiği (Casas vd., 2006) belirlenmiştir. Ayrıca anne babalarda demokratik tutum arttıkça çocuklardaki saldırganlık düzeyinin azalabildiği ve otoriter tutum arttıkça çocuklardaki saldırganlık düzeyinin artabildiği (Köksal, 2016) ebeveynlerin otoriter tutumu ile çocuklarının fiziksel ve ilişkisel saldırganlığı arasında olumlu yönde ilişki olabildiği (İkiz ve Öztürk Samur, 2016) sonuçlarına ulaşılmaktadır.

Alan yazın doğrultusunda, okul öncesi dönemdeki saldırgan davranışların neler olabileceği, kaynağı, sonuçları ve hangi değişkenlerden etkilenebileceğinin ortaya konulması önem taşımaktadır (Reebye, 2005). Okul öncesi dönem çocuklarındaki saldırganlık ile anne-baba tutumları arasında ilişkinin ortaya konulmasının alan yazına çeşitli katkılar sunabileceği düşünülmektedir. Nitekim bu çalışmanın bulguları, anne-baba-çocuk ilişkisi ile küçük çocukların saldırganlıkları arasındaki ilişkiye yönelik sonraki çalışmalara rehberlik edebilir. Ek olarak konu ile ilgili yapılacak deneysel çalışmalara yön verebilir. Bu bağlamda çalışmanın amacı, küçük çocukların akran saldırganlığının anne ve babaların tutumları doğrultusunda incelenmesidir. Araştırmanın alt amaçları şu şekilde belirtilebilir:

- Annelerin istedik tutumları, okul öncesi dönem çocuklarının öğretmen ve akran görüşüne dayalı saldırganlık düzeylerini yordamakta mıdır?
- Annelerin istenmeyen tutumları, okul öncesi dönem çocuklarının öğretmen ve akran görüşüne dayalı saldırganlık düzeylerini yordamakta mıdır?

- Babaların istendik tutumları, okul öncesi dönem çocuklarının öğretmen ve akran görüşüne dayalı saldırganlık düzeylerini yordamakta mıdır?
- Babaların istenmeyen tutumları, okul öncesi dönem çocuklarının öğretmen ve akran görüşüne dayalı saldırganlık düzeylerini yordamakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırma Deseni

İlişkisel tarama esas alınarak planlanan bu çalışma, nicel ve kesitsel bir araştırmadır. Tarama çalışmaları, evrenden örneklem seçilerek, evrenle ilgili genel bir yargıya ulaşmak adına planlanmaktadır (Büyüköztürk vd., 2022). İlişkisel tarama yöntemi, iki veya daha fazla değişkenin birlikte değişim gösterip göstermediğini eğer değişim var ise değişimin derecesini ve yönünü ortaya koymak için planlanır (Akbay, 2021).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul’da Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bir okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 4-6 yaş grubundan 106 çocuk ile anne ve babaları (106 anne-106 baba) oluşturmuştur. Boşanmamış ailelerden gelen ve normal gelişim özelliği gösteren çocuklar araştırmaya dâhil edilmiştir. Tablo 1’de çalışma grubuna ilişkin demografik bilgiler yer almaktadır.

Tablo 1 Örneklem Grubuna İlişkin Demografik Bilgiler

Cinsiyet	f	%
Kız	52	49
Erkek	54	51
Toplam	106	100
Yaş		
5 yaş	63	59
6 yaş	43	41
Anne eğitim düzeyi	f	%
Okuryazar değil	2	2
Okuryazar	6	6
İlkokul mezunu	22	21
Ortaokul mezunu	28	26
Lise mezunu	32	30
Üniversite mezunu	16	15
Baba eğitim düzeyi	f	%
Okuryazar değil	2	2
Okuryazar	2	2
İlkokul mezunu	21	20
Ortaokul mezunu	26	25
Lise mezunu	38	36
Üniversite mezunu	17	16
Anne yaş	f	%
20-30 arası	32	30
31-40 arası	58	55
41 ve üstü	16	15
Baba yaş	f	%
20-30 arası	10	9
31-40 arası	64	61
41 ve üstü	32	30
Anne meslek	f	%
Ev hanımı	90	85
Memur	4	4

İşçi	7	6
Serbest meslek	5	5
Baba meslek	f	%
Çalışmıyor	3	3
Memur	4	4
İşçi	59	56
Serbest meslek	38	36
Emekli	2	1
Kardeş sayısı	f	%
Kardeşi yok	14	13
1 kardeşi var	38	36
2 kardeşi var	28	26
3 kardeşi var	16	15
4 ve 4'ten fazla kardeşi var	10	10
Kardeş cinsiyeti	f	%
Kardeşi yok	14	13
Kız kardeşi var	27	26
Erkek kardeşi var	33	31
Hem kız hem erkek kardeşi var	32	30

Veri Toplama Araçları

Araştırmada Kişisel Bilgi Formu, Anne-Baba Tutum Ölçekleri (4-12 Yaş), Fiziksel Saldırganlık Çocuk Formu (5-6 Yaş), Sözel Saldırganlık Çocuk Formu (5-6 Yaş), Çocuk Davranış Ölçeği'nin Saldırganlık Alt Ölçeği yer almıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacılar hazırlanan bu formda çocukların cinsiyeti, doğum tarihi, anne- baba eğitim düzeyi, anne yaşı, baba yaşı, anne mesleği, baba mesleği, kardeş sayısı ve kardeş cinsiyeti ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

Anne Baba Tutum Ölçekleri (4-12 yaş)

Anne babaların çocuk yetiştirme tutumlarını ortaya koymak amacıyla Gülay Ogelman ve Özyürek (2021) tarafından geliştirilmiş iki ölçme aracında İstendik Anne-Baba Tutumları ve İstenmeyen Anne-Baba Tutumları ele alınmıştır. İstendik Anne-Baba Tutumları Ölçeği 14 madde, İstenmeyen Anne-Baba Tutumları Ölçeği ise 13 maddeden oluşmaktadır. İstendik Anne-Baba Tutumları Ölçeği için iç tutarlılık katsayısı .81, İstenmeyen Anne-Baba Tutumları Ölçeği için .75 olarak hesaplanmıştır. Beşli likert türündeki iki ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğinin yüksek olduğu, ebeveynlerin istendik ve istenmeyen çocuk yetiştirme tutumlarının belirlenmesinde kullanılabileceği düşünülmektedir. Ölçeklerden alınan puanlar yükseldikçe ölçekte ele alınan tutumun düzeyinin yüksek olduğu; ölçeklerden alınan puanlar düştükçe ölçekte ele alınan tutumun düzeyinin düşük olduğu kabul edilmektedir (Gülay Ogelman ve Özyürek, 2021). Bu araştırma kapsamında iç tutarlılık katsayıları İstendik Anne Tutumu Ölçeği için .97, İstenmeyen Anne Tutumu Ölçeği .82, İstendik Baba Tutumu Ölçeği için .96, İstenmeyen Baba Tutumu Ölçeği için .83 olarak belirlenmiştir.

Fiziksel Saldırganlık Çocuk Formu (5-6 yaş)

Fiziksel saldırganlık çocuk formu, 5-6 yaş grubu çocuklarında akran görüşlerine dayalı olarak fiziksel saldırganlık düzeyinin ortaya konulması amacıyla geliştirilmiştir. Gülay Ogelman vd. (2022) tarafından geliştirilen ölçekte amaç okul öncesi dönem çocuklarının akran gruplarındaki fiziksel saldırganlığın çocuk görüşüne göre belirlenmesidir. Form çocukların öğretmenleri ya da çocuklarla düzenli zaman geçiren bir araştırmacı tarafından uygulanabilir. Form 8 maddeden oluşmaktadır. Belirlenen bir saldırgan davranış çocuğa söylenir ve sınıfta bu davranışı yapan

kişi var mı diye sorulur ve cevap evet ise ismi öğrenilir. Akran seçimine dayalı olan formdan alınacak puanlar sınıf mevcuduna göre değişebilmektedir. Bu nedenle farklı sınıflarda uygulama yapıldığı durumlarda puanlar standardize edilmelidir (Gülay Ogelman vd., 2022, s.337-344). Bu çalışmada da puanlar standardize edilmiştir.

Sözel Saldırganlık Çocuk Formu (5-6 yaş)

Form, 5-6 yaş grubundaki sözel saldırganlığın akran görüşlerine dayalı olarak ortaya konulması amacıyla geliştirilmiştir. Akran seçimine dayalı sosyometri tekniğinin uygulandığı form, normal gelişim gösteren çocuklarla kullanılabilir. Gülay Ogelman vd. (2022) tarafından geliştirilen form çocukların öğretmenleri ya da çocuklarla düzenli zaman geçiren bir araştırmacı tarafından uygulanabilir. Formda altı madde bulunmaktadır. Ölçekten alınacak puanlar sınıf mevcuduna göre değişebilmektedir. Farklı sınıflarda uygulama yapıldığı durumlarda puanlar standardize edilmelidir (Gülay Ogelman vd., 2022, s.337-344). Bu çalışmada da puanlar standardize edilmiştir.

Çocuk Davranış Ölçeği (Saldırganlık Alt Ölçeği)

Çocuk Davranış Ölçeği, 5-6 yaş grubu çocuklar için geliştirilmiş ölçek, 1996' da öğretmenlerin bilgileri doğrultusunda, okul öncesi dönem çocuklarının okulda akranlarıyla olan ilişkilerini değerlendirmek amacıyla, Gary W. Ladd ve Suzan M. Profilet tarafından geliştirilmiş, öğretmenler tarafından doldurulan üçlü likert türünde bir ölçme aracıdır. Ölçek, 6 alt ölçekten ve toplam 44 maddeden oluşmaktadır. Gülay tarafından 2008'de Türkçe'ye uyarlanan ölçeğe ilişkin alt ölçekler ve madde sayıları şu şekildedir (Ladd ve Profilet, 1996, Akt. Gülay ve Önder, 2009):

1. Akranlarına karşı saldırganlık (10 madde)
2. Akranlarına karşı yardımcı amaçlayan sosyal davranışlar göstermek (10 madde)
3. Akranlarına karşı asosyal davranışlar göstermek (7 madde)
4. Akranlarına karşı korkulu-kaygılı olma (9 madde)
5. Akranları tarafından dışlanma (7 madde)
6. Aşırı hareketlilik (4 madde)

Bu çalışmada ölçeğin Saldırganlık Alt Ölçeği kullanılmıştır. On maddelik saldırganlık alt ölçeğinin cronbach alpha katsayısı .89 olarak belirlenmiştir. Ölçekten alınan toplam puan, okul öncesi dönem çocuğunun akranlarına yönelik saldırganlık düzeyini ortaya koymaktadır. (Gülay, 2008; Gülay ve Önder, 2009). Bu çalışmada alt ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .82 olarak ortaya konulmuştur.

Verilerin Toplama Süreci

Araştırmanın veri toplama sürecinde gerekli olan etik kurul izni alınmıştır. Veri toplanacak çocukların aileleri ve öğretmenleri, konu, amaç, ölçme araçları ve süreçle ilgili bilgilendirilip, anne babalardan ve öğretmenlerden bilgilendirilmiş onam formları alınmıştır. Veri toplama araçlarından Çocuk Davranış Ölçeği'nin Saldırganlık Alt Ölçeği öğretmenler tarafından her bir çocuk için ayrı ayrı doldurulmuştur. Kişisel Bilgi Formu ile Anne-Baba Tutum Ölçekleri (4-12 Yaş) okul öncesi dönem çocuklarının anne ve babası tarafından doldurulmuştur. Fiziksel Saldırganlık Çocuk Formu (5-6 Yaş) ile Sözel Saldırganlık Çocuk Formu (5-6 Yaş), araştırmacılarından biri tarafından çocuklarla okul ortamındaki uygun bir sınıf ya da odada bireysel görüşme yapılarak uygulanmıştır. Çocuklara bir kod ya da rumuz verilerek veri toplanmıştır. Araştırma öncesinde her çocuğa 1'den itibaren bir sayı verilip, araştırma boyunca gerekli durumlarda ad ve soyadlar yerine bu sayılar belirtilmiş, ad ve soyadlar hiçbir evrakta

yer almamış, hangi çocuk için hangi rakamın verildiği bilgisi öğretmenler, aileler dâhil hiç kimseyle paylaşılmamıştır. Çalışmaya katılacak tüm çocukların, ailelerin ve hatta öğretmenlerin kimlik bilgileri, okul isimleri gizli tutulmuştur. Fiziksel Saldırganlık Çocuk Formu (5-6 Yaş) ile Sözel Saldırganlık Çocuk Formu (5-6 Yaş) uygulamasından önce çocuklarla tanışma amaçlı uygulama yapılacak sınıf iki gün boyunca araştırmacı tarafından ziyaret edilmiş, çocuklarla oyun, drama gibi etkinlikler yapılarak araştırmacıyı tanımaları ve ona alışmaları sağlanmıştır.

Verilerin Analizi

Veri analizi için SPSS 26.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Veri analizinde öncelikle verilerin dağılımı incelenmiştir. Bu bağlamda, İstendik Anne Tutumu Ölçeği, basıklık değeri .774, çarpıklık değeri -1.495, İstemenyen Anne Tutumu Ölçeği, basıklık değeri -.386, çarpıklık değeri -.424, İstendik Baba Tutumu Ölçeği, basıklık değeri .697, çarpıklık değeri -1.386, İstemenyen Baba Tutumu Ölçeği, basıklık değeri 1.314, çarpıklık değeri -.796, saldırganlık alt ölçeği basıklık değeri 1.380, çarpıklık değeri 1.413 olarak belirlenmiştir. Belirtilen basıklık çarpıklık değerlerinin +1.5, -1.5 arasında olduğu belirlendiği için normal dağılım gösterdikleri kabul edilmiştir (Tabachnick & Fidell, 2013). Veri analizinde basit doğrusal regresyon analiz tekniğine başvurulmuştur.

Etik Kurul İzin Bilgisi

Bu araştırma, Sinop Üniversitesinin İnsan Araştırmaları Etik Kurulunun 09/06/2023 tarihli 2023/97-129 sayılı kararı ile alınan izinle yürütülmüştür.

BULGULAR, YORUM VE TARTIŞMA

Tablo 2’de annelerin istendik tutumlarının okul öncesi dönem çocuklarının saldırganlık düzeylerini yordamasına ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 2 Annelerin İstendik Tutumlarının, Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Saldırganlık Düzeylerini Yordamasına İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	R	R ²	F	Std. Er.	β	t	p
Annelerin istendik tutumları Çocukların öğretmen görüşüne dayalı saldırganlık düzeyleri	.280	.079	8.874	.784	-.280	17.822	.004*
Annelerin istendik tutumları Çocukların akran görüşüne dayalı fiziksel saldırganlık düzeyleri	.065	.004	.446	.006	.065	-.587	.558
Annelerin istendik tutumları Çocukların akran görüşüne dayalı sözel saldırganlık düzeyleri	.070	.005	.514	.006	-.070	-.717	.475

* p<.05

Tablo 2’ye göre annelerin istendik tutumlarının okul öncesi dönem çocuklarının öğretmen görüşüne dayalı saldırganlık düzeyiyle olumsuz yönde düşük düzeyde ilişkili olduğu ve istendik anne tutumunun öğretmen görüşüne dayalı saldırganlığı anlamlı düzeyde yordadığı (R= .280, R² = .079, F=8.874, p<.05) belirlenmiştir. Aynı tabloda istendik anne tutumu, çocukların akran görüşüne dayalı fiziksel ve sözel saldırganlık düzeyleri ile ilişkili olmayıp, saldırganlık düzeylerini anlamlı şekilde yordamamaktadır (p>.05).

Tablo 3’de annelerin istenmeyen tutumlarının okul öncesi dönem çocuklarının saldırganlık düzeylerini yordamasına ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 3 Annelerin İstenmeyen Tutumlarının, Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Saldırganlık Düzeylerini Yordamasına İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	R	R ²	F	Std. Er.	β	t	p
Annelerin istenmeyen tutumları Çocukların öğretmen görüşüne dayalı saldırganlık düzeyleri	.015	.000	.023	.029	-.015	8.317	.879
Annelerin istenmeyen tutumları Çocukların akran görüşüne dayalı fiziksel saldırganlık düzeyleri	.134	.018	1.915	.012	.134	-1.335	.169
Annelerin istenmeyen tutumları Çocukların akran görüşüne dayalı sözel saldırganlık düzeyleri	.105	.011	1.168	.012	.015	-1.063	.282

Tablo 3’de annelerin istenmeyen tutumlarının okul öncesi dönem çocuklarının gerek öğretmen gerek akran görüşüne dayalı saldırganlık düzeyleriyle ilişkili olmayıp, saldırganlık düzeylerini anlamlı şekilde yordamadığı görülmektedir ($p>.05$).

Tablo 4’de babaların istendik tutumlarının okul öncesi dönem çocuklarının saldırganlık düzeylerini yordamasına ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 4 Babaların İstendik Tutumlarının, Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Saldırganlık Düzeylerini Yordamasına İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	R	R ²	F	Std. Er.	β	t	p
Babaların istendik tutumları Çocukların öğretmen görüşüne dayalı saldırganlık düzeyleri	.327	.107	12.472	.014	-.327	17.856	.001**
Babaların istendik tutumları Çocukların akran görüşüne dayalı fiziksel saldırganlık düzeyleri	.080	.006	.674	.006	.080	-.740	.414
Babaların istendik tutumları Çocukların akran görüşüne dayalı sözel saldırganlık düzeyleri	.067	.004	.468	.006	-.067	-.684	.496

** $p<.01$

Tablo 4’e göre babaların istendik tutumlarının okul öncesi dönem çocuklarının öğretmen görüşüne dayalı saldırganlık düzeyiyle olumsuz yönde orta düzeyde ilişkili olduğu ve istendik baba tutumunun öğretmen görüşüne dayalı saldırganlığı anlamlı düzeyde yordadığı ($R= .327$, $R^2 = .107$, $F=12.472$, $p<.01$) belirlenmiştir. Aynı tabloda istendik baba tutumu, çocukların akran görüşüne dayalı fiziksel ve sözel saldırganlık düzeyleri ile ilişkili olmayıp, saldırganlık düzeylerini anlamlı şekilde yordamamaktadır ($p>.05$).

Tablo 5’de babaların istenmeyen tutumlarının okul öncesi dönem çocuklarının saldırganlık düzeylerini yordamasına ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 5 Babaların İstenmeyen Tutumlarının, Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Saldırganlık Düzeylerini Yordamasına İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	R	R ²	F	Std. Er.	β	t	p
Babaların istenmeyen tutumları Çocukların öğretmen görüşüne dayalı saldırganlık düzeyleri	.034	.001	.120	.026	-.034	-.347	.730
Babaların istenmeyen tutumları Çocukların akran görüşüne dayalı fiziksel saldırganlık düzeyleri	.143	.020	2.160	.011	.143	1.470	.145
Babaların istenmeyen tutumları Çocukların akran görüşüne dayalı sözel saldırganlık düzeyleri	.115	.013	1.404	.011	.115	1.185	.239

Tablo 5’de babaların istenmeyen tutumlarının okul öncesi dönem çocuklarının gerek öğretmen gerek akran görüşüne dayalı saldırganlık düzeyleriyle ile ilişkili olmayıp, saldırganlık düzeylerini anlamlı şekilde yordamadığı görülmektedir ($p>.05$).

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Araştırmanın bulguları doğrultusunda, annelerin istendik tutumlarının okul öncesi dönem çocuklarının öğretmen görüşüne dayalı saldırganlık düzeyiyle olumsuz yönde düşük düzeyde ilişkili olduğu ve istendik anne tutumunun öğretmen görüşüne dayalı saldırganlığı anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir. İstendik anne tutumu, çocukların akran görüşüne dayalı fiziksel ve sözel saldırganlık düzeyleri ile ilişkili olmayıp, saldırganlık düzeylerini anlamlı şekilde yordamamaktadır. Annelerin istenmeyen tutumlarının okul öncesi dönem çocuklarının gerek öğretmen gerek akran görüşüne dayalı saldırganlık düzeyleriyle ile ilişkili olmayıp, saldırganlık düzeylerini anlamlı şekilde yordamadığı belirlenmiştir. Babaların istendik tutumlarının okul öncesi dönem çocuklarının öğretmen görüşüne dayalı saldırganlık düzeyiyle olumsuz yönde orta düzeyde ilişkili olduğu ve istendik baba tutumunun öğretmen görüşüne dayalı saldırganlığı anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir. İstendik baba tutumu, çocukların akran görüşüne dayalı fiziksel ve sözel saldırganlık düzeyleri ile ilişkili olmayıp, saldırganlık düzeylerini anlamlı şekilde yordamamaktadır. Babaların istenmeyen tutumlarının okul öncesi dönem çocuklarının gerek öğretmen gerek akran görüşüne dayalı saldırganlık düzeyleriyle ile ilişkili olmayıp, saldırganlık düzeylerini anlamlı şekilde yordamadığı ortaya konulmuştur.

Bulgular doğrultusunda iki ebeveynin istendik tutumlarının, çocuklarının öğretmen görüşüne dayalı saldırganlık düzeyi ile ilişkili olduğu ve bu saldırganlık düzeyini yordadığı belirlenmiştir. Ebeveynlerin istendik tutumları, akran görüşüne dayalı saldırganlıkla hem ilişkili değildir hem de bu saldırganlık türünü yordamamaktadır. İki ebeveynin istenmeyen tutumları, çocuklarının tüm saldırganlık ölçümleri ile ilişkili çıkmamıştır, bu tutumların saldırganlık ölçümlerini yordayıcı etkisi bulunmamaktadır. Bu noktada bulguların kendi içinde tutarlı olduğu söylenebilir. Anne babaların istendik tutumları, çocuklarının öğretmen görüşüne dayalı saldırganlık düzeyleri üzerinde etkili olabilmektedir. Şöyle ki, iki ebeveyne ilişkin istendik tutumlarda artış görüldüğünde, çocukların saldırganlık düzeylerinde düşüş, istendik tutumlarda düşüş olduğunda da çocukların saldırganlık düzeylerinde artış görülebileceği söylenebilir. Bu noktada gerek annenin gerekse babanın istendik tutumlara sahip olması, çocuklarının saldırganlığını azaltabilecektir denilebilir. Bu araştırmanın bulguları ile oldukça örtüşen bir çalışmada Navarro vd. (2024), 3-6 yaş grubundan 394 çocuk ile çalışmıştır. Araştırmanın

bulguları aile ile ilgili değişkenlerle akran seçimine dayalı saldırganlık ve zorbalık arasında ilişki olmadığı, akran ilişkileri ile bireysel değişkenlerin saldırganlık ve zorbalıkla ilişkili olabildiği belirlenmiştir. Ortak bulgular doğrultusunda, çocukların davranışları üzerinde aile değişkenlerinden daha baskın olabilecek farklı değişkenlerden bahsedilebilir. Okul öncesi dönemde saldırganlık alan yazınında, aile ile ilgili çeşitli değişkenlere yönelik etkilerden bahsedilmektedir. Örnek olarak Rademacher, Zumbach ve Koglin (2023), boylamsal çalışmalarında çocukların duygu düzenleme yetersizliklerinin, sıcak ve daha az katı ebeveyn tutumundan olumlu bir şekilde etkilenebildiğini, bu durumun uzun süreli olarak anaokulundan ilkökula geçerken saldırgan davranış sorunlarının azalmasına yol açabildiğini belirtmişlerdir. Rademacher, Zumbach ve Koglin (2022) konu ile ilgili bir diğer çalışmada, sıcak ve yakın ebeveyn tutumunun, ailede olumlu ve sevgi dolu bir duygusal iklim ile ilişkili olabildiğini, bu sayede çocukların sosyal yetkinliğinin desteklenerek ve daha az saldırgan davranış sergilemelerine yardımcı olabileceğini belirtmiştir. Ebeveyn inançları, davranışları ve çocukların erken sosyal bilişsel yetenekleri arasındaki karşılıklı ilişkilerin küçük çocukların saldırganlığı üzerinde etkili olabileceği belirtilmiştir (van Adrichem vd., 2020).

Araştırma bulgularında istenmeyen anne baba tutumlarının, çocukların saldırganlık düzeyleriyle ilişkili olmadığı belirlenmiştir. Alink vd. (2006), bu araştırmadaki bulgunun aksine olumsuz ebeveyn tutumlarının saldırganlık ve olumsuz davranışla ilişkili olduğunu ifade etmiştir. Casas vd. (2006) da olumsuz ebeveynliğin çocukların ilişkisel saldırganlığıyla olumlu yönde ilişkili olduğunu ifade etmiştir. Bu araştırmanın bulgusu, alan yazından örnek gösterilen iki çalışmanın bulgusu ile örtüşmemektedir. Dolayısıyla istenmeyen anne baba tutumlarının istedik anne baba tutumlarına göre küçük çocukların saldırganlığı üzerinde yordayıcı etki oluşturacak kadar güçlü bir değişken olmayabileceği söylenebilir. Nitekim ebeveyn-çocuk ilişkisi dinamik bir ilişki türü olmakla birlikte mizaç gibi çocuktan kaynaklı nedenlerin yanı sıra anne-babadan kaynaklı nedenlerden (depresyon, mizaç vb.) de etkilenebilmektedir (Shaw, Bell ve Gilliom, 2000). Dolayısıyla anne-babaların tutumlarının hangi değişkenlerden etkilenecek şekillendiği ile küçük çocukların saldırganlıklarını etkileyebilen değişkenlerin ortaya konulması önem taşımaktadır. Bu çalışmada da saldırganlığı etkileyebilecek farklı değişkenlerin olabileceği söylenebilir. Nitekim Navarro (2022), aile değişkenleri ile okul öncesi dönem saldırganlığı arasındaki ilişkinin karmaşık olduğunu ve bu ilişkinin cinsiyet, çocuk-öğretmen yakınlığı ya da ebeveyn-çocuk etkileşimi gibi diğer faktörlerin etkisi altında olabildiğini de ifade etmiştir. Ek olarak Camodeca ve Taraschi (2015) de saldırgan davranışların farklı aile değişkenleriyle (ebeveynlerin şiddet konusundaki tutumları, aile içindeki iletişimsizlik, duygusal destek eksikliği, aile bağlarının zayıf olması, ebeveynlerin çocuklarına yönelik kabul düzeyinin düşük olması, zorlayıcılık/mağduriyet (kurallar, sınırlamalar, cezalar vb.) seviyelerinin yüksek olması ve kardeşlerle sorunlu ilişkiler) ilişkili olabileceğini ifade etmişlerdir. Bu araştırmada anlamlı çıkmayan bulgulara dayalı olarak küçük çocukların saldırganlığını yordayabilecek aileden kaynaklı olan ve olmayan farklı değişkenlerin olabileceği düşünülebilir.

Ek olarak, yetişkin görüşleri doğrultusunda elde edilen bazı puanların (anne-babaların istedik tutumları ve öğretmen görüşüne dayalı saldırganlık) ilişkili olabildiği, yetişkin görüşlerine dayalı bazı puanlar (anne-babaların istenmeyen tutumları) ile akran görüşlerine dayalı puanların ilişkili olmadığı da ortaya konulmuştur. Bu noktada bir değişkenle ilgili farklı kaynaklardan elde edilen bilginin önem taşıdığı söylenebilir. Nitekim çocukların akran ilişkilerindeki algıları ve bu algıların ortaya konulması araştırmalarda önemli bir yer taşımaktadır (Gülay Ogelman vd., 2022). Bu noktada araştırmanın bulguları hem küçük çocukların saldırganlıkları ile ilgili gerek öğretmen gerek akran görüşleri gibi farklı kaynaklardaki bilgi edinmenin önemini ortaya

koymakta hem de anne-baba tutumlarının saldırganlık üzerindeki etkileri açısından farklı çeşitli bulgular sunabilmektedir.

Araştırmanın bulguları ve sınırlılıkları doğrultusunda birtakım önerilerin getirilmesi önem taşımaktadır. Öncelikle saldırganlığa yönelik ölçümlerde öğretmen, akran görüşlerinin yanı sıra gözlem gibi farklı kaynaklardan (gözlem, anne-baba görüşleri vb.) bilgi toplanılması bulgularda çeşitliliği arttırabilir. Anne baba tutumlarının yanı sıra anne-baba-çocuk iletişimi, disiplin, ebeveyn öz yeterliği gibi ebeveynlerle ilgili farklı değişkenlerin saldırganlık üzerindeki etkileri ele alınabilir. Küçük çocukların saldırgan davranışlarına nedenlerini ortaya koyabilen çalışmalar yapılabilir. Görüşme tekniğinden yararlanılarak ailelerin çocuk yetiştirme tutumlarına ilişkin daha derinlemesine bilgi edinilebilir. Ailelere yönelik disiplin, çocuk yetiştirme, çocukla iletişim gibi çeşitli konularda eğitimler düzenlenebilir.

KAYNAKÇA

- Akbay, L. (2021). İlişkisel araştırmalar. S., Şen & İ., Yıldırım (Ed). *Eğitimde araştırma yöntemleri (2. Baskı)*. Nobel Akademi.
- Alink, L. R., Mesman J., van Zeijl, J., Stolk, M. N., Juffer, F., Koot, H. M., Bakermans-Kranenburg, M. J., & van Ijzendoorn, M. H. (2006). The early childhood aggression curve: Development of physical aggression in 10- to 50-month-old children. *Child Dev.* 77 (4), 954-66. doi: 10.1111/j.1467-8624.2006.00912.x. PMID: 16942499.
- Bakhla A. K., Sinha P., Sharan R., Binay Y., Verma V., & Chaudhury S. (2013). Anxiety in school students: Role of parenting and gender. *Ind Psychiatry J.*, 22(2):131-7. doi: 10.4103/0972-6748.132927.
- Baumrind, D., Larzelere, R. E., & Owens, E. B. (2010). Effects of preschool parents' power assertive patterns and practices on adolescent development. *Parenting: Science and Practice*, 10, 156-201.
- Berkowitz, L. (1993). *Aggression: Its causes, consequences, and control*. McGraw-Hill.
- Bierman, K. L., Kalvin, C. B., & Heinrichs, B. S. (2015). Early childhood precursors and adolescent sequelae of grade school peer rejection and victimization. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 44, 367–379. <https://doi.org/10.1080/15374416.2013.873983>.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö., Karadeniz, A., & Demirel, F. (2022). *Bilimsel araştırma yöntemleri (32. Baskı)*. Pegem Akademi.
- Camodeca, M., & Taraschi, E. (2015). Like father, like son? The link between parents' moral disengagement and children's externalizing behaviors. *Merrill-Palmer Q.* 61, 173–191. doi: 10.13110/merrpalmquar1982.61.1.0173.
- Casas, J. F., Weigel, S. M., Crick, N. R., Ostrov, J. M., Woods, K. E., Jansen Yeh, E. A. & Huddleston Casas, C. A. (2006). Early parenting and children's relational and physical aggression in the preschool and home contexts. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 27 (3), 209-227. 10.1016/j.appdev.2006.02.003.
- Çelik, H. (2006). *Üniversite birinci sınıf öğrencilerinin saldırganlık tepkileri, bağlanma tarzları ve kişilerarası şemalarının incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi.
- Darling N., & Steinberg L. (1993). Parenting style as context: an integrative model. *Psychological Bulletin*. 113, 487–496. doi: 10.1037/0033-2909.113.3.487.
- Erdoğan, S. (2009). *Okul öncesi dönem çocuklarında fiziksel ve ilişkisel saldırganlığın çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara
- Filiz, Z., & Yaprak, B. (2009). A study on classifying parenting styles through discriminant analysis. *Journal of Theory and Practice in Education*, 5 (2), 195-209.
- Gülay, H. (2008). *5-6 yaş çocuklarına yönelik akran ilişkileri ölçeklerinin geçerlik güvenirlik çalışmaları ve akran ilişkilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi.

- Gülay, H., & Önder, A. (2009). Reliability and validity of Ladd and Profilet Child Behavior Scale, Victimization Scale and Picture Sociometry Scale to measure peer relations of 5-6 years-old children. *World Conference on Educational Sciences (WCES-2009)*. Cyprus Educational Sciences Association, Nicosia, North Cyprus, (04-07 February, 2009). *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 1 (1), 648- 659.
- Gülay Ogelman, H., & Özyürek, A. (2021). Anne-baba tutum ölçekleri (4-12 yaş): Geliştirilmesi, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 7(1), 1-16.
- Gülay Ogelman, H., Saraç, S., Erbay, F., & Önder, A. (2022). Akran Saldırğanlığı Çocuk Formları geçerlik güvenilirlik çalışmaları. (Ed. H. Gülay Ogelman). İçinde *Küçük çocuklarda saldırğanlık ve zorbalık* (s. 337-345). Nobel Yayınevi.
- Hibbard, D. R., & Walton, G. E. (2014). Exploring the development of perfectionism: The influence of parenting style and gender. *Social Behavior and Personality*, 42 (2), 269- 278.
- İkiz, S., & Öztürk Samur, A. (2016). Okul öncesi dönem çocuklarında fiziksel ve ilişkisel saldırğanlığın ebeveyn tutumları açısından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13 (35), 159-175.
- Karabulut Demir, E., & Şendil, G. (2008). Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ). *Türk Psikoloji Yazıları*, 11 (21), 15-25.
- Kodak, R. N., & Güzel, H. Ş. (2024). Aggression among preschool children within the framework of temperament, attachment and parental attitudes. *current approaches in psychiatry*, 16 (1), 48-57. <https://doi.org/10.18863/pgy.1213590>.
- Köksal, B. (2016). *Özel bir okulda okuyan 2-6 yaş arası çocukların saldırğanlık düzeyleri ile anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Maccoby, E. E., & Martin, J. A. (1983). Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. In P. H. Mussen, & E. M. Hetherington (Eds.), *Handbook of child psychology: Vol. 4. Socialization, Personality, and Social Development* (pp. 1-101). Wiley.
- Navarro, R., Larrañaga, E., Yubero, S., & Villora, B. (2022). Families, Parenting and aggressive preschoolers: A scoping review of studies examining family variables related to preschool aggression. *Int J Environ Res Public Health*, 19 (23), 15556. doi: 10.3390/ijerph192315556. PMID: 36497629; PMCID: PMC9736495.
- Navarro, R., Larrañaga, E., Yubero, S., & Villora, B. (2024). Preschool aggression and victimization: A short-term longitudinal analysis of the immediate social environment. *Psychology Research and Behavior Management*, 17, 827—851 <https://doi.org/10.2147/PRBM.S453572>.
- Perry K. J., & Ostrov J. M. (2018). Testing a bifactor model of relational and physical aggression in early childhood. *J Psychopathol Behav Assess*, 40 (1), 93–106. doi:10.1007/s10862-017-9623-9.
- Rademacher, A., Zumbach, J., & Koglin, U. (2022). Cross-lagged effects of self-regulation skills and behavior problems in the transition from preschool to elementary school. *Early Child Development and Care*, 192, 631–637. <https://doi.org/10.1080/03004430.2020.1784891>.
- Rademacher, A., Zumbach, J., & Koglin, U. (2023). Parenting style and child aggressive behavior from preschool to elementary school: The mediating effect of emotion dysregulation. *Early Childhood Education Journal*, <https://doi.org/10.1007/s10643-023-01560-1>.
- Reebye, P. (2005). Aggression during early years - infancy and preschool. *Can Child Adolesc Psychiatr Rev.*;14 (1), 16-20. PMID: 19030496; PMCID: PMC2538723.
- Sanvictores T., & Mendez M. D. (2022). Types of parenting styles and effects on children. In: StatPearls [Internet]. Treasure Island (FL), StatPearls Publishing. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK568743/>
- Shaw, D. S., Bell, R. Q., & Gilliom, R. (2000). A truly early starter model of antisocial behavior. *Clin Child Fam Psychol Rev.*, 3, 155–172.
- Sümer, N., Gündoğdu Aktürk, E., & Helvacı, E. (2010). Anne-baba tutum ve davranışlarının psikolojik etkileri: Türkiye’de yapılan çalışmalara toplu bakış. *Türk Psikoloji Yazıları*, 13 (25), 42-59.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. Boston: Pearson.
- van Adrichem, D. S, Huijbregts, S. C. J., van der Heijden, K. B., van Goozen, S. H. M., & Swaab, H. (2020). Aggression in toddlerhood: The roles of parental beliefs, parenting behavior and precursors of theory of mind. *Social Development*, 29, 427–442. <https://doi.org/10.1111/sode.12422>.

EXTENDED ABSTRACT

Examination of Peer Aggression in Preschool Children with Respect to Mothers' and Fathers' Attitudes

There is great variation in parenting within families. According to the literature, the most frequently expressed mother-father attitudes are democratic, authoritarian and permissive attitudes. In line with the literature, it is important to reveal what aggressive behaviour in the preschool period may be, its source, its consequences and which variables may be affected by it (Reebye, 2005). In this research, preschool period children's aggression levels were examined based on mother and father attitudes. It is considered important to investigate the relationship between aggression in preschool children and mother-father attitudes and to clarify this issue, and thus, to inform school counsellors, preschool teachers and families who are stakeholders in the child's education, and to contribute to families in improving their attitudes towards their children. With this respect, the purpose of this study is to examine peer aggression among preschool period children based on mother and father attitudes. The sub-purposes of the research are as follows:

- Do desired attitudes of mothers predict preschool period children's aggression levels based on teacher and peer opinions?
- Do undesired attitudes of mothers predict preschool period children's aggression levels based on teacher and peer opinions?
- Do desired attitudes of fathers predict preschool period children's aggression levels based on teacher and peer opinions?
- Do undesired attitudes of fathers predict preschool period children's aggression levels based on teacher and peer opinions?

This study, planned based on the relational screening model, is a quantitative and cross-sectional research. The study group of the research consisted of 106 children in the 4-6 age group attending a preschool education institution affiliated with the Ministry of National Education in Istanbul and their mothers and fathers (106 mothers-106 fathers). Non-divorced families and their children with normal development were included in the study. The Personal Information Form, Mother-Father Attitude Scales (4-12 Ages), Physical Aggression Child Form (5-6 Ages), Verbal Aggression Child Form (5-6 Ages) and the Aggression Sub-Scale of the Child Behaviour Scale were used in the research.

The SPSS 26.0 statistical package program was used for data analysis. Because the kurtosis and skewness values in the distributions of the data were not between +1.5 and -1.5, it was accepted that they did not show a normal distribution (Tabachnick & Fidell, 2013). The simple linear regression analysis technique was used in data analysis.

According to the findings of the study, it was observed that the desired attitudes of mothers are negatively related to the level of aggression of preschool children based on teacher opinions, and that desired mother attitudes significantly predict aggression based on teacher opinions. Desired attitudes of mothers are not related to the physical and verbal aggression levels based on peer opinions, and do not significantly predict their aggression levels. It was examined the undesired attitudes of mothers are not related to preschool children's aggression levels based on either teacher or peer opinions, and do not significantly predict their aggression levels. It was

observed that the desired attitudes of fathers are negatively and moderately related to the preschool children's aggression level based on teacher opinions, and that desired father attitudes significantly predict aggression based on teacher opinions. Desired father attitudes are not related to the physical and verbal aggression levels of children based on peer opinions, and do not significantly predict their aggression levels. It was examined that undesired attitudes of fathers are not related to preschool children's aggression levels based on either teacher or peer opinions, and do not significantly predict their aggression levels.

With respect to the findings, it was observed that desired attitudes of both parents are related to aggression levels based on teacher opinions, and also predict this aggression level. Desired parent attitudes are not related to aggression based on peer opinions and also do not predict this aggression type. Undesired attitudes of both parents were not observed to be related to all aggression measurements of the children, and these attitudes did not have a predictive effect on the aggression measurements.

In addition, it has also been revealed that some scores obtained based on adult opinions (desired attitudes of mothers-fathers and aggression based on teacher opinions) may be related, while some scores based on adult opinions (undesired attitudes of mothers-fathers) and scores based on peer opinions are not related. At this point, it can be said that information obtained from different sources about a variable is crucial. Thus, the findings of the study both reveal the importance of obtaining information about young children's aggression from different sources, such as teacher and peer opinions, and also provide various findings in terms of the effects of mother-father attitudes on aggression.

It is important to make some suggestions in line with the findings and limitations of the research. Firstly, when measuring aggression, collecting information from different sources such as teacher and peer opinions as well as observation can increase the diversity in findings. In addition to mother-father attitudes, the effects of different parental variables such as mother-father-child communication, discipline, and parental self-efficacy on aggression can be addressed.

Journal of Education and New Approaches

Makale Bilgileri:	Okul Öncesi Dönem Çocuklarında Akran Saldırganlığının Anne ve Babaların Tutumları Doğrultusunda İncelenmesi
Makale Türü:	Araştırma Makalesi
Geliş Tarihi:	17.10.2024
Kabul Tarihi:	19.12.2024
Yayın Tarihi:	30.12.2024
Sorumlu yazar	Hülya Gülay Ogelman, hulya.gulay@gmail.com
Değerlendirme:	Çift Taraflı Kör Hakemlik
Etik Beyan:	*Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.
Benzerlik Taraması:	Yapıldı / Turnitin
Etik Kurul Kararı:	Bu araştırma, Sinop Üniversitesinin İnsan Araştırmaları Etik Kurulunun 09/06/2023 tarihli 2023/97-129 sayılı kararı ile alınan izinle yürütülmüştür.
Katılımcı Rızası:	Katılımcılardan Gönüllü Onam Formu alınmıştır.
Mali Destek:	Çalışma için herhangi bir kurum ve projeden mali destek alınmamıştır.
Çıkar Çatışması:	Çalışmada kişiler ve kurumlar arası çıkar çatışması bulunmamaktadır.
Yazar Katkısı	Bütün yazarlar eşit katkıda bulunmuşlardır.
Telif Hakları & Lisans:	Dergi, dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptir ve çalışmaları Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License altında yayımlanmaktadır.